

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

การศึกษามีบทบาทและมีความสำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนและสังคม โดยเฉพาะ การเตรียมคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นภารกิจของการศึกษาโดยตรง ขณะเดียวกันความเปลี่ยนแปลง อย่างรุนแรงของโลกก็ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องกลับมาทบทวนและออกแบบการศึกษากันใหม่ (รุ่ง แก้วแดง, 2543 : 1) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องวิทยาศาสตร์ ซึ่งวิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งใน สังคมโลกปัจจุบันและอนาคตเพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับชีวิตทุกคนทั้งในการดำรงชีวิต ประจำวันและในงานอาชีพต่างๆ เครื่องมือเครื่องใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและในการ ทำงาน ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่นๆ ความรู้วิทยาศาสตร์ช่วยให้เกิดองค์ความรู้และความเข้าใจในปรากฏการณ์ธรรมชาติมากมายมีผลให้ เกิดการพัฒนาทางเทคโนโลยีอย่างมากและในทางกลับกันเทคโนโลยีก็มีส่วนสำคัญมากที่จะให้ มี การศึกษาค้นคว้าความรู้ทางวิทยาศาสตร์ต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง (กรมวิชาการ, 2546 : 1) จากเหตุผล ดังกล่าว ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องวางรากฐานการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีเพื่อสร้างความรู้ เพื่อการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ให้ทุกคนในชาติตั้งแต่แรกเริ่ม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 17) รวมทั้งต้องมีแนวทางส่งเสริมสนับสนุน กระบวนการผลิตนักวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สามารถทำการวิจัยและพัฒนาในปริมาณที่ เหมาะสมเพียงพอที่จะสร้างความรู้และการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังจะต้องสร้างนวัตกรรมจากรากฐาน ของภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 57) แต่ปัจจุบันนี้ในการพัฒนาประเทศไทยเพื่อให้มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น เราให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตลอดมา แต่น่า แปลกใจว่า ยิ่งพัฒนาก็พบว่าประเทศไทยต้องวิ่งตามและพึ่งพาภูมิรัฐของต่างประเทศอยู่ตลอดเวลา เป็นการพัฒนาที่นำมาซึ่งปัญหาต่างๆมากมายนับตั้งแต่การเสียเปรียบดุลการค้า ความไม่สมดุล ระหว่างวิทยาศาสตร์กับวัฒนธรรม ทั้งนี้ก็เพราะเราได้พัฒนาประเทศและจัดการศึกษาโดย ทอดทิ้งของดีที่ประเทศเรามีอยู่ คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น (รุ่ง แก้วแดง, 2543 : 204)

เมื่อก้าวถึงโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของไทยปี 2548 ผลการประเมินของ International Institute for Management Development (IMD) ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยอยู่อันดับที่ 56 จาก 60 ประเทศ เปลี่ยนแปลงจาก พ.ศ.2547 ซึ่งอยู่ในอันดับ 55 อยู่ 1 อันดับ โดยเป็นอันดับที่เหนือกว่าประเทศอื่นเพียง 4 ประเทศ คือ โรมาเนีย (57) ฟิลิปปินส์ (58) อาร์เจนตินา (59) และเม็กซิโก (60) แต่ต่ำกว่าอีก 55 ประเทศ ซึ่งรวมถึงประเทศในแถบเอเชียได้แก่ ญี่ปุ่น (2) ไต้หวัน (10) เกาหลี (15) สิงคโปร์ (18) จีน (20) อินเดีย (30) ฮองกง (38) และ มาเลเซีย (44) (รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์, 2549 : 20)

จากข้อมูลเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่า การศึกษาของไทยมีปัญหาเป็นอย่างมากซึ่งสาเหตุต่างๆ ที่ทำให้ประเทศไทยมีความตกต่ำทางด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์คือ การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน จากผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูงและระดับกลางในประเทศต่างๆ พบว่า การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของไทยรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2544-2548) ยังไม่มีเพียงพอ จากเดิม 10 คะแนนประเทศไทยได้คะแนนดังต่อไปนี้ 4.76, 4.05, 4.27, 4.43, 4.21 คะแนนตามลำดับ (รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์, 2549 : 26) ซึ่งพิศาล สร้อยธูหว่า (2544 : 23) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนไทยในส่วนของ การนำความรู้วิชาวิทยาศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มี การนำความรู้วิชาวิทยาศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันสม่ำเสมอร้อยละ 37.2 ใช้บางครั้งร้อยละ 54 และไม่ใช้เลยร้อยละ 7.9 ซึ่งสัดส่วนของการนำความรู้วิชาวิทยาศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอควรมีมากกว่านี้ และสืบเนื่องจากหลักสูตรที่ใช้ในประเทศไทยเป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากส่วนกลางและได้ใช้หลักสูตรเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนทั่วประเทศมีมาตรฐานทางการศึกษาอยู่ในระดับเดียวกัน การพัฒนาหลักสูตรเพื่อใช้กว้างขวางในระดับประเทศเช่นนี้จึงมีเนื้อหากว้าง ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นอยู่มาก (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2543 : 243) ทั้งยังเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาขึ้น เช่น การขาดเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษา มีการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ สถานศึกษาขาดความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการอย่างอิสระ ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และองค์กรต่างๆ ในสังคม

อนึ่งในการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก่อให้เกิดมิติใหม่ทางการศึกษาหลายประการ ซึ่งเป็นนิมิตหมายที่ดีสำหรับการจัดการศึกษาของประเทศสาระสำคัญยิ่งประการหนึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาและสิ่งใหม่ที่ทำทนายผู้ที่อยู่ในระบบการศึกษาทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้บริหารและครูในโรงเรียน นั่นคือ บทบาทใหม่ในการจัดการศึกษา โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งนับเป็นก้าวใหม่ของการศึกษา

อย่างแท้จริง (อลิศรา ชูชาติ, 2544 : 81) ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ - พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 มาตราที่ 23 วงเล็บ 2 ได้ระบุไว้ว่า

“...ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ เรื่อง การจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน...” และ ในมาตราที่ 29 ได้ระบุไว้ว่า “...ให้สถานศึกษาร่วมกับ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถานศึกษา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดย กระบวนการ การเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การ พัฒนาชุมชน...”

ซึ่งทั้ง 2 มาตราได้ให้ความสำคัญกับท้องถิ่นและความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และ ทำให้ครูมีความจำเป็นต้องมีเครื่องมือเพื่อบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น แก่เยาวชนให้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งยังส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่น นั่นคือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่ง คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ขึ้นมาเพื่อให้เป็น ไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะตามมาตรา 27 วรรคหนึ่ง

“...ซึ่งได้กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทยความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการ ประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ...” และมาตรา 27 วรรค 2

“...ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ใน วรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึง ประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ...” (สำนักงานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2545 : 15-16)

จากมาตรา 27 วรรคสอง ทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นเพื่อ ตอบสนองหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และตอบสนองความต้องการของ นักเรียนรวมทั้งชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งรายวิชานี้เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักในโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยสาระและมาตรฐานการ เรียนรู้วิทยาศาสตร์ มี 8 สาระ 13 มาตรฐาน ทั้งนี้สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์อยู่ในกลุ่มที่หนึ่ง เป็น สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างพื้นฐานการคิด

และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ (ถวัลย์ มาศจรัส, 2545 : 26) ทั้งนี้ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2543 : 245) ได้อธิบายไว้ว่า หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่นำเอกสารหลักสูตรแม่บทเพิ่มขยายหรือสร้างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรแม่บท เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพความจำเป็นหรือความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ โดยสรุปแล้ว หลักสูตรท้องถิ่น คือ แนวทางการจัดการเรียนรู้ ประสบการณ์ความรู้ใดๆ ก็ตามที่หน่วยงานของรัฐ เอกชน และบุคคลในท้องถิ่นนั้นสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลในท้องถิ่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับ วิชัย ประสิทธิ์วุฒิวณิช (2542 : 124) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าหลักสูตรท้องถิ่นเป็นการนำหลักสูตรแกนกลางทั้งเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่พัฒนามาจากส่วนกลาง มาปรับ ขยายหรือเพื่อสร้างหลักสูตรย่อยขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ และการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งการนำหลักสูตรท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียนทำให้เกิดความสัมพันธ์ในชุมชน ครู และ ชุมชนเองรู้จักภูมิปัญญาชาวบ้านและเข้าใจดีขึ้นว่าเป็นการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่ออะไร นอกจากหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนตามหลักสูตรในช่วงชั้นต่างๆ แล้ว ยังมีความลึกซึ้งของประเพณี วัฒนธรรมภูมิปัญญาและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่ครูสามารถโยงไปสู่การสอนเรื่องอื่นๆ อย่างบูรณาการ

โรงเรียนเกาะไม้ไผ่ เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่บนเกาะไม้ไผ่ อยู่บริเวณ อ่าวพังงา อำเภอเมือง จังหวัดพังงา เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำมีลักษณะเป็นอ่าวตื้น ล้อมรอบด้วยป่าชายเลน ฝืนใหญ่ และเป็นบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ซึ่งทางโรงเรียนเกาะไม้ไผ่ได้ทำการเรียนการสอน ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในส่วนของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ป่าชายเลน เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของเนื้อหาและมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ทั้งยังเป็นการเตรียมเยาวชนของชาติสำหรับการก้าวสู่ สหัสวรรษใหม่ ความก้าวหน้าทางวิทยาการที่จะทำให้วิถีชีวิต การดำรงชีวิต และสภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคยที่จะเกิดขึ้นในบริบทโลกนี้ๆ รอบๆ ตัว ท้องถิ่นต้องร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้นเพื่อความมั่นคงของมวลสมาชิก เพื่อความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นเอง (ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2545 : 36)

การศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเป็นการวิจัยที่เจาะลึก และทำความเข้าใจกับผลการวิจัยได้อย่างลึกซึ้ง ทั้งยังสามารถมองภาพได้หลายแง่มุม ในอันที่จะสนับสนุนให้โรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ : ธรรมชาติศึกษาโรงเรียนเกาะไม้ไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดพังงา ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาในงานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ใน

โรงเรียนเกาะไม้ไผ่และโรงเรียนอื่นๆ เพื่อให้การจัดเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเกาะไม้ไผ่ และ โรงเรียนเกาะไม้ไผ่ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของโรงเรียนเกาะไม้ไผ่
3. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของโรงเรียนเกาะไม้ไผ่
4. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุน และอุปสรรคต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของโรงเรียนเกาะไม้ไผ่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนเกาะไม้ไผ่ ทราบแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ปัจจัยที่ทำให้การสนับสนุนและอุปสรรคต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย บุคคลดังต่อไปนี้

- 1.1 บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ครูในโรงเรียนเกาะไม้ไผ่ และนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 และ 3
- 1.2 บุคคลในชุมชน ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน
- 1.3 นักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ศึกษานิเทศก์

จังหวัดพังงา

1.4 ครูเครือข่าย ได้แก่ ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์โรงเรียนบ้านเขาเต่า
โรงเรียนบ้านกลาง และโรงเรียนเกาะเคี่ยม อำเภอเมือง จังหวัดพังงา

2. ขอบเขตข้อมูลที่ศึกษา ครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนเกาะไม้ไผ่ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

2.1.1 สภาพทั่วไปของโรงเรียนและชุมชน

2.1.2 ปัญหาของโรงเรียน

2.1.3 ความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร-
ท้องถิ่น

2.1.4 ความพร้อมของโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2.2 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

2.2.1 ที่มาและเหตุผลในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น

2.2.2 แนวทางและวิธีการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น

2.2.3 แนวทางการใช้หลักสูตรท้องถิ่นในห้องเรียนวิทยาศาสตร์

2.2.4 การติดตามผลของการใช้หลักสูตรท้องถิ่น

2.2.5 การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2.3 ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
โรงเรียนเกาะไม้ไผ่ คือ ผลที่ได้จากการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องป่าชายเลน กลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์ ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะมีผลต่อบุคคลดังต่อไปนี้

2.3.1 ต่อนักเรียน ทางด้านเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ ตระหนักถึง
ความสำคัญของทรัพยากรท้องถิ่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ การเชื่อมโยง
วิทยาศาสตร์กับความรู้ในท้องถิ่น

2.3.2 ต่อครู ทางด้านประสิทธิภาพในการสอนวิทยาศาสตร์ ความรู้ความ
เข้าใจในการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในวิชาวิทยาศาสตร์ ความร่วมมือ
กับชุมชนในการจัดการเรียนการสอน ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรท้องถิ่น

2.3.3 ต่อผู้บริหาร ทิศทางส่งเสริมสนับสนุน ความร่วมมือระหว่าง
โรงเรียน นักวิชาการและชุมชน สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตระหนักถึงความสำคัญของ
ทรัพยากรในท้องถิ่น

2.3.4 ต่อบุคคลในชุมชน ให้ความสำคัญและมีความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ตระหนักถึงความสำคัญต่อทรัพยากรในท้องถิ่น

2.4 ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของโรงเรียนเกาะไม้ไผ่

2.4.1 ทรัพยากรของท้องถิ่นเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

2.4.2 การส่งเสริมและสนับสนุนของนักวิชาการภายนอกโรงเรียน

2.4.3 ความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน

2.4.4 ข้อดีในการใช้หลักสูตรท้องถิ่น

2.4.5 ข้อจำกัดต่างๆ ในการใช้หลักสูตรท้องถิ่น

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 ถึงเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2552

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนเกาะไม้ไผ่

4.2 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของโรงเรียนเกาะไม้ไผ่

4.3 ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นของ นักเรียน ครู ผู้บริหาร โรงเรียน และบุคคลในชุมชน ของโรงเรียนเกาะไม้ไผ่

4.4 ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนเกาะไม้ไผ่

ข้อตกลงเบื้องต้น

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งข้อมูลที่ได้ อาจจะมีผลกระทบต่อบุคคลหรือสถานที่ ที่อ้างในงานวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอสงวนชื่อ-นามสกุล จริงไว้ และใช้นามสมมติแทน

นิยามศัพท์

หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์การเรียนการสอน ที่โรงเรียน เกาะไม้ไร่ ร่วมมือกับ หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ในชุมชนและหน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน โดยมีเนื้อหาสาระเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของคนในท้องถิ่นของเกาะไม้ไร่ มุ่งเน้นให้มีการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อมุ่ง ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้รักและผูกพันกับท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นของ เกาะไม้ไร่

ข้อมูลพื้นฐาน หมายถึง สภาพทั่วไป ปัญหา ความต้องการและความพร้อมของ โรงเรียนเกาะไม้ไร่และชุมชนเกาะไม้ไร่ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

แนวทางพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แนวทางการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น รูปแบบการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ของหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนเกาะไม้ไร่

ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง ผลที่ได้จากการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นของโรงเรียนเกาะไม้ไร่ และผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ป่าชายเลน ในการจัดการ เรียนการสอนชั้นเรียนวิทยาศาสตร์ ต่อบุคคลต่อไปนี้ นักเรียน ครู ผู้บริหาร และบุคคลในชุมชน

ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง สิ่ง ที่เอื้ออำนวยในการสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และข้อจำกัดที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง วิธีการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียน โดยการจัดทำ คำอธิบายรายวิชาหรือรายวิชาเพิ่มเติม การปรับรายละเอียดของเนื้อหา การปรับ กิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม การเลือกใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ การจัดทำเอกสาร ประกอบการสอนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ของ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนเกาะไม้ไร่

ครูเครือข่าย หมายถึง ครูในโรงเรียนที่ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกับ โรงเรียนเกาะไม้ไร่ โดยโรงเรียนเหล่านี้มีบริบทของโรงเรียนที่ใกล้เคียงกับโรงเรียนเกาะไม้ไร่ คือ ป่าชายเลนเป็นทรัพยากรสำคัญ